

EX-KEIZER WILHELM II UIT DOORN NAAR ENGELAND OF DUITSLAND?

In het januarinummer van het franse tijdschrift „Historia“ is een zeer lezenswaardige bijdrage verschenen over het verblijf van ex-keizer Wilhelm II in Nederland, dat van zijn „vlucht“ naar ons land in november 1918 tot zijn overlijden in 1941 heeft geduurd. In deze bijdrage werd o.a. verteld, dat in de meidagen van 1940 aan Wilhelm II door de burgemeester van Utrecht, baron Van Nagell een aanbod van de britse regering zou zijn overgebracht om zich met zijne (tweede) echtgenote in Groot-Brittannië te vestigen waar hij met alle hem toekomende eerbewijzen zou worden ontvangen: ook, dat dit aanbod door Wilhelm II niet is aangeomen.

Hoewel ik aan de waarheid van het medegedeelde niet twijfelde, betrapte ik de schrijfster ervan toch op een kleine vergissing; ik wist namelijk dat de burgemeester van Utrecht in 1940 mr. Ter Pelkwijk was en wel omdat ik hem als waarnemend luitenant-adjutant van de commandant van de Luchtverdedigingskring Utrecht-Soesterberg, de luitenant generaal Sillevius, in maart of april 1940 bij de generaal heb aangediend.

Ik wendde mij met een verzoek om inlichtingen tot de burgemeester van Doorn, die mij verwees naar J. H. E. baron van Nagell, die in 1940 burgemeester van Doorn was en thans de functies van kamerheer van H.M. de Koningin en intendant van de stichting Huize Doorn bekleedt.

Deze heeft mij nog enkele bijzonderheden betreffende deze gelegenheid medegedeeld, die ik, behalve dan in het bovengenoemde tijdschrift, gaarne ook hier publiceer.

Op 11 mei 1940 ontving baron Van Nagell namens de britse gezant in Den Haag, de heer Nevill Bland, het verzoek het bovengenoemde aanbod aan de ex-keizer over te brengen. Baron Van Nagell maakte hiertegen, terecht, bezwaar, doch verklaarde zich bereid dit verzoek over te brengen, indien hem zulks door het ministerie van Buitenlandse Zaken in Den Haag zou worden verzocht.

Er is toen blijkbaar, waarschijnlijk wel telefonisch, overleg gepleegd tussen de britse gezant en het ministerie van Buitenlandse Zaken en dit laatste heeft baron Van Nagell verzocht het aanbod over te brengen. Dit is geschied, doch de keizer heeft het, na van baron Van Nagell enige bedenktijd te hebben bedongen, afgeslagen. Hij had zijn lijfarts geraadpleegd, die hem, wegens een hartkwaal, waaraan de ex-keizer leed, het maken van een reis per vliegtuig (het aanbod hield namelijk de terbeschikkingstelling van een vliegtuig voor de reis naar de overzijde der Noordzee in) afried. Het secretariaat van de keizer heeft daarop een brief opgesteld, die door Wilhelm II eigenhandig is ondertekend. Deze is door baron Van Nagell in ontvangst genomen en door tussenkomst van het ministerie van Buitenlandse Zaken naar Londen gezonden.

In zijn brief aan mij voegde de heer Van Nagell hier nog aan toe, dat de ex-keizer tegenover hem persoonlijk mondeling zijn voorkeur voor een verder verblijf in Nederland kenbaar heeft gemaakt en wel in elke plaats, die de nederlandse regering hem zou aanwijzen, daarbij voegend, dat hij het liefst in Doorn zou blijven. Dit is ook geschied. In 1940 of 1941 heeft, naar baron Van Nagell mij nog mededeelde, de ex-keizer een aanbod van Hitler ontvangen zich in Duitsland te vestigen: ook dit aanbod is door hem van de hand gewezen. Hij bleef te Doorn wonen en is aldaar ook overleden.

Het stoffelijk overschot van de ex-keizer is eerst voorlopig bijgezet op het terrein van het kasteel Doorn en later, op 4 juni 1942, dus precies een jaar na zijn overlijden, bijgezet in een in 1941 en 1942 op het terrein van het kasteel gebouwd mausoleum.

Mr. J. J. BEYERMAN

BOEKAANKONDIGING

Dr. J. van der Schaar, *Woordenboek van voornamen*. Aula-boeken. Het Spectrum, Utrecht-Antwerpen, 1964.

Wist u dat de voornaam Tideman of Tijmen speciaal te Amerongen nog voorkomt, evenals Erris en Arris? Maar dat Arisje een specialité van Veenendaal is? Annegje komt u tegen in Lopik maar in Breukelen heten veel meisjes Marretje en Matje. De voornaam Splinter werd te Loenen vroeger herhaaldelijk aangetroffen; in de middeleeuwen had je al een Splinterius van Loenersloot. Dat is minder verklaarbaar dan Cosmas, een voornaam uit Abcoude die teruggaat op Sint Cosmas, met Damianus de kerkpatroon van dit dorp aan de Vecht.

In Kockengen is Maas (of Maasje) een nog wel gebezigde voornaam; vermoedelijk afgeleid van Thomas; ook in het nabije Zegveld en in het oosten van de provincie - o.a. Woudenberg - is Maas niet onbekend.

Deze en een onnoemelijk aantal andere bijzonderheden over voornamen treft u in bovengenoemd Aula-boek aan. Het is waarlijk overstelpend wat dr. Van der Schaar - conrector te Vlaardingen en inder tijd gepromoveerd op een dissertatie over hollandse doop- en familienamen - in kort bestek bijeengebracht heeft.

De schrijver beperkte zich niet tot de voornamen uit een bepaalde periode. Ook o.a. de griekse mythologie en de bijbelse geschiedenis verschaften hem materiaal. Bij het doorlezen van het boekje valt op hoezeer vele voornamen vroeger met bepaalde plaatsen of streken verbonden waren. Dat er ook in dit opzicht van nivellering sprake is en allerlei mode-namen de „klassieke” familie-voornamen verdringen valt stellig te betreuren.

de J.